

א שטיקל שפת אמת

על הדף

מסכת עירובין - דף ז

בתוס' ד"ה כגון וא"ת כו' (ז, א)¹.

ולולי דבריהם היה אפשר לפרש, דכדי שינטל מן החי וימות, אין הכוונה על בעל חי זה שימות אם ינטל ממנו כסלע², אלא שיהיה נמצא בעל חי קטן שימות על ידי חסרון כזה, והיה להם בקבלה שבשיעור סלע כן הוא, אם כן אתי שפיר הכל, דלעולם לכו"ע שיעור חסרון הוא פחות משיעור מיתת בהמה זו, רק מן החי דעלמא אמרינן, ולכך שפיר אנו רואין דלא מייתי בכשיעורים הללו כנ"ל.

[וא"כ הא דאמר רב יהודה אמר שמואל וכן לטריפה³, לא קאי אגולגולת⁴, כשיטת ר"ת⁵ שהביאו התוס' בחולין (מ"ב ב) ובבכורות (ל"ז ב), משא"כ בחסרון בשדרה דשיעורו בחוליא אין לחלק ולומר דדוקא בב"ח קטן אמרי' הכי, דכיון דע"י חסרון חוליא ימות א"כ גם בבע"ח גדול ימות בחסרון חול' ידי']:

¹ הגמרא מביא את המשנה במסכת אהלות פרק ב' משנה ג', שפליגי שם בית שמאי ובית הלל, כמה תהא חסרה בגולגולת ולא תטמא באהל, בית שמאי אומרים כמלא קודה, ובית הלל אומרים, כדי שינטל מן החי וימות. והוקשה התוס', מה משיב בית הלל לבית שמאי כדי שינטל מן החי ומימות, הא על כרחך צריך לומר דבית שמאי סבירא להו דבכמלא מקדח דהוא שיעורא דידהו דוקא מתה הבהמה ולא בפחות, דאי ס"ל דמתה בפחות מאי טעמא דס"ל דאינה טריפה עד כמלא מקדח, וא"כ אינהו נמי ס"ל דבכמלא מקדח הוא כדי שינטל מן החי וימות, וא"כ מה משיב להו ב"ה? ואי ס"ל לב"ה דהוי שיעור בפחות ממלא מקדח הוי להו לאפלוגי הכי ולומר דהוי שיעור מיתה בפחות ממלא מקדח ולא הל"ל כדי שינטל וכו'.

² זהו שיעורו של החכמים, כמבואר בגמרא מסכת בכורות דף לז ב'. עיי"ש.

³ שהרי בודאי לא מסתבר לומר שמחמת שבעל חי קטן ימות בשיעור זה יחשב גם בעל חי גדול טריפה על ידו.

⁴ ועי' במהרש"א, שזה הטעם למה נקטה התוס' תחילת דיבורו: 'משמע דוכן לטרפה אתרוייהו קאי', וכעין זה כתב היד דוד וז"ל: דאי הוה מפרשין וכן לטריפה לא קאי אגולגולת, ובית שמאי נמי מודו לדענין טריפות שיעורא כדי שינטל מן החי, ואף על פי כן לאנין טומאה סברי בית שמאי דלא הוי חסרון בהכי עד דאיכא מלא מקדח, שפיר קאמרי בית הלל כדי שניטל מן החי וימות, כלומר כמו דשיעורא דטריפה כדי שינטל שגם בית שמאי מודו, הוא הדין לענין טומאה גם כן שיעורא הכי, אבל השתא דאמרת לבית שמאי גם לענין טריפות שיעורא מלא מקדח, אם כן בעל כרחך דסבירא ליה דזה השיעור שימות, ואם כן מה זה הלשון דקאמר בית הלל כדי שינטל מן החי וימות, משמע דבית שמאי לא סברו כן, הא גם בית שמאי סברו כן, אלא דבית שמא סברי דשיעור מיתה יותר גדול מאשר סברי בית הלל. ואחר דברי רבינו, מובן הדברים ביותר, שכל קושיות התוס' בנוי על זה, שגם בטריפה פליגי.

⁵ לשון רבינו בתוספות חולין שם: ואומר ר"ת דרב יהודה לא קאי אגולגולת דס"ד דחסרון דגולגולת הוי עם הקרום ובהמה מיטרפא בנקיבת הקרום לחודיה אבל אדם דאית ליה מזלא בעי חסרון גולגולת עם נקיבת הקרום והא דאמר בעירובין (דף ז): דחשיב תרי חומרי דסתרי אהדידי כגון שדרה וגולגולת אגב שדרה נקט גולגולת.